

ՏԱՐԱՎԻՐԱՐԻ ՏԱՐԻ

Տարեկան պմբ 10 բուրլ, կէս տարվանը 6 բուրլ
Առանձին համարները 5 կոսէկով:

Երիմյանը պրվում են միմիայն և բազրատան մէջ.

Тифлісъ. Редакція «Мшакъ»

ԱՐԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿԱՆԻԹԻՒՆ

Հարակիրում ենք, - ԵԱԲՔԲԻՆ, ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ, Նամակ Խօսկվայից, Նամակ Խօսպարին, Եկեր քին լուսեր, - ԱՐՏԱԲՔԻՆ, ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ, «Վահ գումար» լրաբառ, լրապիտ յօդուածը, - ՀԵՇԱԳԻՐ ԵԵՐ, - ՑԱՏՑԱԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆ, - ԲԱՆԱԱՐՈՒՄ ԱԿԱՐ, Կրիտկապային ուղղութիւն,

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Խնարջարար խնդրում ենք մեր Աշա-
կի թէ անցեալ և թէ այս տարբաց բա-
ժանորդներին շուտով հասցնել մեզ իրանց
դրա մնացած ապառիկները:

ՀՐԱՄԱՆՈՒՄ ԵՎՔ

Մեր ստացած տեղեկութիւններն համեմատ վեհափառ կաթողիկոսը անցուասի դրութեան մէջ է: Նամակագիրներից ուժաւը, որպէս հաստատա ազբիքից հարգրգուած են որ վեհափառի ծիւանդութիւնը հոգեկան ծիւանդութիւն է: Մանկունին փակլած է պաշտօմ՝ կաթողիկոսն, ոչ ոքին ներս չեթողում՝ նրա սենեալը, որպէս զի ոչ ոք թմբանայ թէ նա ծիւանդ է և ինչն, անսահման իշխանութեամբ իշխում է ամբողջ վանքի մէջ:

Այդ գրութիւնը, պէտք է խստացան
մնեք, բաւական ժանապարհ գրութիւն է
մնաք, ամբողջ Հոգեւոր վարչութեան և
ազգային գանձի համար Այս գրութեան
մէջ Թողուկ Խմբակին Կանակում է ան-
դար հանգիստուող ազգային և ազգական
թեան վերաբերեամբ ամեն է առանց ա-
տապահանատու, լինել ազգի թէ ներկայ սե-
ռունցի և թէ ապագայ սերունդների առաջ:

Երբ Մատթէոս կամ ողիկոսը հիմանդրաց, Թիֆլիսից անյատպ պատգաման օրութիւն ուղարկվեցաւ. Էջմիածին, ազգային գոյնածր, առաստիճն սեփականութիւնը այլ և

ԲԱՆԱԿԱԿԱՆ

ԿՐԵԱԿԱՆ ՊՐԵՍ

ਹੋਰ ਮਿ ਹੋ ਕੇ ਹੁਕੇ ਦਸਤਾਰਾਕਾਮੀਤ੍ਵਾਨਾ ਮਨਸਾਵਾਰਾ-
ਕੁਨੀ ਕਾਮ ਅਨੁਸਥਾਨਕਾਮੀ ਕਿਆਨਕਿ ਚੰਗਤਾਗੁਪਤੀ ਮ
ਧਾਰਗੁਪਤੀ ਦੀ ਅਜੇ ਕਾਮ ਅਨੇ ਕਾਰਗੁਪਤ ਸੇ ਅਕਤੂਬਰੇ,
ਧਾਰਾਨਾਕਾਮੀ ਪੰਡਤਾਕਾਗੁਪਤ ਰਾਮਾਨਾਕਾਮੀ ਅਧਾਰਾਨਾ-
ਥ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨਦਰਾਤੇ ਲੁਗਾਂ ਵਿਖੇ ਅਨੁਸਥਾਨਕਾਮੀ
ਲੁਗਾਂ ਵਿਖੇ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਂ। ਹੋਰ ਮਿ ਹੋ ਕੇ ਹੁਕੇ
ਦਸਤਾਰਾਕਾਮੀਤ੍ਵਾਨਾ ਮਨਸਾਵਾਰਾ-
ਕੁਨੀ ਕਾਮ ਅਨੁਸਥਾਨਕਾਮੀ ਕਿਆਨਕਿ ਚੰਗਤਾਗੁਪਤੀ ਮ
ਧਾਰਗੁਪਤੀ ਦੀ ਅਜੇ ਕਾਮ ਅਨੇ ਕਾਰਗੁਪਤ ਸੇ ਅਕਤੂਬਰੇ,
ਧਾਰਾਨਾਕਾਮੀ ਪੰਡਤਾਕਾਗੁਪਤ ਰਾਮਾਨਾਕਾਮੀ ਅਧਾਰਾਨਾ-
ਥ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਅਨਦਰਾਤੇ ਲੁਗਾਂ ਵਿਖੇ ਅਨੁਸਥਾਨਕਾਮੀ
ਲੁਗਾਂ ਵਿਖੇ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਂ। ਹੋਰ ਮਿ ਹੋ ਕੇ ਹੁਕੇ

այլ պատահաբնիքից ապահովելու համար թիվիլսը, որպէս Անդրդիվկանան հայութեան ինքնութօնու, մեր կարծեցիք պարագառոր է այսին անել և այժմեաւ հանգամանքնեւում էթէ թիվիիք Անդրդիվկանցին շը հաւաքիլ, չը համազի տեղին հայ հաստարկութեանը շուտով իրանից պատահանուոր ներ ընտրել և ուզարկել էջմիածին, անմեծ յանցանք գործած կը մինի: Ուստի և պատահանուորներ ուզարկել, որնո՞ւ մի կողմից համազիլով բժշկների միջազգով թէ ինչ տասնակ հիւանդանութիւն է փեհափառ հիւանդանութիւնը, միւս կորպուս հաշիւ պահանջելով Մանկունոց, գետք է մեր կործիքով մնան էջմիածնում մինչև որ կաթու զիկոր առողջանայ:

բայց եթէ, ինչպէս մեզ հաղորդում են, վիշտափորի առաջձանալու փառ յայ ըլ կոյ, պատգամաւորները պէտք է իրանց ձեռքը ցին վանքի բոլոր գանձերն ու հաշվաները որպէս զի վանքի գրութեան մասին հաշիւ տան ազգին:

Հարակութամենք, ուրեմն, թիվլիսի հայ հասարակութեանը անյազալ պատգամաւորութիւն ընտրել և ուրացիկել Աշխամբին, եթէ ու կարու է ու սէլինկ և երբ որ ազգը կուզենայ անհանձ վանքի հաշիւները, — կարող է պատահէլ որ ազգի ամրուղ սեփականութիւնը արգէն վաստիված կը լինի զանազան Մանկունիների ձեռքով:

Նմէ է մի որ և է Ներսիսեան գլուխի մէջ,
որտեղ Հռագարածումները բոլորն էլ բարձր
ուսումնական մարդկի հն, առանց ժողով-
քրիս մերահակողութեան փողերը հազար-
ամերկ հրացմ են գանձարանից, կարող է ք-
րեակայի թէ ինչ է կատարում մէջինական-
ում մի հափառի անյօւսակի, օրհասական
հիւանդութեան ժամանակի:

Ամեն բան կեղծաւորութիւն է մեզա-
ռում երբ ող ամենաչնչին վերանորոգու-
թիւն ես առաջարկում լուսառաջևին եկե-
ցցու մէջ՝ ամենքը, նյոյն իսկ Ներխսիւն
ապօռ Տառապարձնաների ակէ մասրիկ, ո-

Ալոհասարակ այն բոլոր հասարակութիւնները,
որոնք կանգնած են մտաւոր և բարդացակն զար-
ացման ստորան աստվածամի վրա, անհարող
ն բժռնել լրազորութեան կը թողարկած ոյնն,
թիմանդապատճեան միջոցնելը. կրթութիւնին առ ո-
ւամին ուղղութիւն շատ բարձր զարգափորհուր-
ն աղնափախ հասարակութեանց հասկացութեան
անկիրութիւն, որոնք մինչ ի որոկ թագավոր
ն շողաբրութեան և հաճոյականութեան առիմ
հ շարաբարութեան մեր հասարակութեանց
կը տառ է հաշմել այսպիսի հասարակութեանց զա-
րաքարդին, թանառնե կը մինչեւ Ալքսանդրոս
որի հասարակութեանը բացառութեան հայել
անձն հասարակութեան աստի մէջ.

աք քամում են հազարներ, խիզն սկզբ
մ են աղազակելու, սկզբացուն ըլ պէտք
դղվագչել, ևս ազգի նեցուկ է։⁴

Բայց մի և նյոյն ժամանակ այդքան ան-
դ և անսարքը կերպվ վերաբերիլով
ափի էջամանին, այդ ապացուին զանաբար
սինթանալ զրութիւնը, ինչքն ազգը ու
լուսառորման աղացուցանութեն են
ոչինչ, նշանակութիւնը չեն տուին կե-
ցուն ի հարիէ պատգամատորներ ընտրե-
մանանակ ըլ պէտք է ընտրենք ներ-
սան զպոցի հօգաբարձաւներից, որով
ու զրունակ շատ վաս ծառայութիւն
ած կը լինենք զպին, ընտրենք հօշաւ-
սին այն անձնանիւններից, որոնք իրանք
դղինեն կառապիսին այն ազգոցին գու-
րու, որ նրանց լունաձմեռն է։

9. 11. 1961

ԱՐԵՎԻՆ ՏԱԼՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍՔՎԱՑԻՑ

Մայմին 30-ին

և առ երբ և իցի քօպարկիլի այս կամ այն
առնենքներով էրը մի չափ ի վիճակի մուտքա-
նուց ու երախտապահական զգացման առ կ-
ամբ, այս գրաւածին կամնիք վերաբան-
անութեան և բարացման շցց առ այս կամ
ի նշանակութեան այս մասնակութերի ա-
ռողու վրա զայցէ նախանձաց յօդուածք
է և ո իցի պահպանիւնու խօսելով այդ
մասին, մենք կաշխատու ներքիւ պ-
ժարիք կարգեցն և նար առաջ բիրած
հասաներ կ. և ճնշաբանի մասին:

այս մարդ իր խորհրդածութեանց մէջ ու տեսակէտը, որով նա կշառաւ ու զա-
պս կամ այդ առարկան Ալլ տեսա-
պարագան ամ անխափանի կազով կապ-
ացն հանգամանաց և պարմանակի հետ-
ք զանունում է ինքն մարդը. Հաւատական-
ք են նա ունին այդ որ յօթապատվորը, որ-
պէս ամենին, զգուր զնելով վիրշն իր-
ու ոտք ձեմարտի գանցից, ցիցած էր մի-
երախաղական զգացմունքով դէպի-
սուրաբան սուրբ աւազնը, որ հազը-
րաբայական է մասուրական սլրաց-
հա գաղաքար, բրգ ենու մէջ զիմանո-
րը նրա ապագայ քաղաքական կամ ազ-
գուժութեան ասապարագուն բայց ապա-
ց մի քանի անսանենքը, Ենթարկվէնու-
ու այդ ազգուն հանգամանենք, փոփո-
ն իրան զայտացքը և բոլորովն մասա-
կ երախափը, որ ունենի են նրանք Լ.
մանից, Պարզին մը մորքու Աշակեր-
տոյու իր ուսման ընթացք Աշակերտ-
ութիւնու անզօր և անհնաւ պասանի, սուս-
ի քալաչափունու հանգիստու և կեսանիք և
նիսան պր։ անջնենիքն, նու պկառ է մա-
կնանիք ճախորդիկ պայմաննենիք նև և
վերջու ստիպամ է լինում լաշթո-
րոցակը բանձնել իր հակառակորդին—
և կորում է ճան. այն ժամանակ պա-
թիքն իբրահիմները, նրա բար ու անի-
ներ են զաղացանենքը, ուղի են սուլի-
սարափիւն իրականութեան իրու է ա-
սու իր կեանքի ընթացքուն. առց մէկին
կորում է շուտով, իսկ մուտի այս
հանգամանենքի պայմանու և այդ մուտի
մասուրպէս պամանու և այդ մուտի
ուլու ժամանակի, որքան կարելի է, հա-

բառուուր են այսպէս կեղտուու երեսյիմներ
օկական կեանքի մէջ:

տառ է մեռմ իր փայտայած զաղագաբնիքին Ալո է պատճառը, որ առաջնորդ անդամակցար նևեռութիւնի փակիք մասնիկայախոն ուղղութիւնան, եղեգի պէս ածակալիսմ են այս կամ այս ազգեցութեան ներքոյ և ի խօսավուն են իրանց մէջ արգարութեան ու ճշգրտութեան ձայնը. Եւ ազգով այս բարի և ազնի սերմուր, որ մի ժամանակ սերմունել էր ձևարանի նրանց մասաւ ստորին մէջ, չալով իր արժանակ պատուր, չըստուն են վերապատ իր արժ երիցորդների մասին, մեղի պակասութեան պատճառութ, կարող չենք չառ ընդգրամալիք. Միայն այս կասենք, որ պահն չառ չանկալի երևոյն թիւն են ուրի մէջ և սա կարեւուն պէտք է աշխատներ բարձացնել նրանց թիւը.

թեամբ համեմատ իր նշանակութեամբ-տարի ուսման սկզբում ձեւաբանն մէջ տնեանց շատ նորիկ հայ մանուկներ նույնեւը կափակի խորքիքի ենած, այսուեց աղաս բնաւունն այս իսկ զաղագաբնիք աստիճանութեան կոստումն ներքոյ. Խօսկվայում մանուկ ծես մի նոր աշխարհ. Հարական ինչ զուռում է լ. ձևաբանը ուր զիրկի պրիմէ վայրենի արարածներին, պատ ու բանց իր մօտ, սալիս է զաղագաբնիք սարձ ուսումն, քաջագաբնիքում է նոր կարեւուն և այսօքն ամայութ ու թիւն պարանակ պահանանց, ով վերապատ է, իրից հասունացած և զարգացած եր-

կամանանք գեղի յօպուածը, Յառաջազոյն սպիտակ է ասել Ասել Անդ, պատառելի Ծննդեցողներ, որ ու յօպուածփրը, որպէս Նշանաբար է Ան քարտի որոշը, շատ և շատ անք յառաջ է անք թիր Թիր անգեստիններ, անկանակ կամ անալով սանեացնել լ. Տնարանի ֆառք ու առամբու Ալլ յօպուածի ցիտառու միտուն է հայոց պատառակ պատառակնեան թուութիւնուն լ. Տնարանի մէջ Պ. յօպուածփրը շատ շատում է որ անցել ին այն իրջանիկ ժամանակները, երբ ցիս 1. Տնարանի պայծու ասազը վայլում է ապացին իրափնի վրա և ցրասու ի եւ մեր Տնիկին աւագութիւնը, երբ էնձարանի գործ էին գալիս այնպիսի մարդիկ, որպէս Լորիս Մեթագովը, և նիդուու վայելիս մընխար նուրարախան (?!), սասան սիրեանը առ Աթեւանի ասքու ապահ էնձարանի հոգարանուն պ. Արքու Ամբու Լապարիկ և այն և այն, Ակամայ ժամանակ մը մէջ մի այցագիլ բնական հարց թէ ննչական է մնանում որ յօպուածպրը այն երազութը որ այցագու աչափուանիկը ցուր ուն ավիս արցագի գործունեան և երեխի անձնութ, Տիրի լ. Տնարանը, ընդունելով կասափական ժամանակ, կորցիկ պանով իր վարիք ու խորացը, Ո՛չ—պ. յօպուածփրը նոր սովորեան թշ՝ ընդաշանակի սենում է մի գեղեցիկ և անհայտ երեխի. Արքին ինչո՞ւ է սանացել, որ կարծեսով, լ. Տնարանի սասան ըրաը—պ. օգուածապրը պատասխանում է շամ. և ասել յաց լուսակ առաքի թուութիւնն պատճ Ալլ խօսքի վրա մեր կուրել կատար եղ պատառի Ընթեցողներ, որ մնիք թէ սասան նիք իրցիք առաջաւ կատարելի միտուն է անանց և նանակներ, ան մայրին ի լուսական իր վրանու բառ է որ շաշակերաց, կարտարով նշիչի և հաստածը, հականում է ի հշանութեան մանում է այց հարու թէ աշխարհու առանձին կարպատի փոխանցուած պար, նա տեղեկանում է այս կամ այն կան իրուակեան և ան այսպիսի ասացանուածու հայոց վերաբ գարեր, ինչո՞ւ իր բրենոն բառ է ու շաշակերաց, կարտարով նշիչի և հաստածը, հականում է ի հշանութեան մանում է այց հարու թէ աշխարհու առանձին կարպատի փոխանցուած պար, նա տեղեկանում է այս կամ այն կան իրուակեան և ան այսպիսի ասացանուածու հայոց վերաբ գարեր, ինչո՞ւ իր բրենոն բառ է ու շաշակերաց, պար առանձին կարպատի փոխանցուած պար, նա յառաջ է բրենու մի նոր առ ցու վաստա, որ շաշակերաց չէ տեսնու և նի քարանցի երեխ, ծանօթ չէ երեխի հարգարան վերքի և բաժանման քննիքի թիւն թէ ինչ հայնական միտուն է առ նու ու բժիշտուուն միտուն հանար ու նի անցական միտուն է ունենացը այն հաշական քննիք ետք, երբ կառանուն պաշտամունքու մանակ պատասխան է եր հօսանցուց և բարակը Աստիւարի գէմ. Զարանանու վերաւութիւն մի կոսմից և միւս հրա յացը վերաբ ուսումնաբարութիւնն ամրգու ուսուց չէ կարա համանալ, թ ուսուառու և սասանու հայոց, լ. կասափական ինքնուրուն վերա, այլ պատառ Ամեր և աշխարհազրամիտն ամ է միւս այն զարմանար կառ վերաբ մէջ այց մարտ պատասխան կառ վերաբ մէջ կատարալ է:

Միշտ սահման են կեզառու սանցքեր մէկը մի-
շտեց,

—Ամենաան
կարելէ է
այդ մա-
րդաբացած
ծոցում և
դիմում պա-
տիս սպա-
ռն կար-
ուը ուղար-
կի ու գո-
րծութիւն և
կամ է ու-
ղարկի է
այդ մա-
րդաբացած
ծոցում և
դիմում պա-
տիս սպա-
ռն իմացել ամենաեն իրանց մաքրենի լիզուն և
իրկու, երեք տարի մերալով սկսել են շատ գե-
ղիցիկ խօսել աշխանքի բարապառ և իմաստա-
սիրիցի հայոց լիզուն, տալատել են իրանց
ուստա ընթացքը ու տարել են իրանց հետ,
ամանմասաբար ժամանակի պահասութեան հետ,
մի կասարեալ զիտութիւն մարդենի լիզուն: Խթէ
կամ պ. յօրուածագրիք, թող զանան զէպ
մէզ և մնան մասնացցց կառնենք այն անձանց
վրա, որոց մասն մնան պատաս խօսում ենք,
և մինչ առաջ մասնացց կամ պատաս խօսում ենք,
ու մինչն առ չափանիկէ մեզ զանէ մէկին կամ
իրկուսին, որք աւարտուով իրանց ուսումն, չը
գուտին, ինչպէս առան է առ, թե ելապարտի յօ-
ւիք, կամ սաքիթ էն մահցել իրանց մաքրենի
լիզուից, մէնք իրանուն ունենք տառեւ, որ

ամպինին արդ անսամթ սասանօսութիւն է և չու ու անտպ-
ինչ կը բամբասանք:—Արգարե մեմբարսի բազմա-
զառ գործունելիթան մէջ չարփա եղած կը
նոյն ինչ մինի և հայոց լիութի զասարկեան թոյլ ա-
նոյն ինչ չարփա է վերաբերէ այն իրշա-
չուցը: Բաց այս կարելի է վերաբերէ այն իրշա-
նիկ մասն տարիներին, որոց մասն խոսում է
այ: յօդուածագիրը, այլ ոչ հետեւալ ժամանակին:
և այսակ ևս կորող ներ բաց ցցց տալ այն
կինքանի վկաները, որոնք այն թուականներին
սա ասուիդ առաւել է: Ենթարկի մէջ, հայրեց-
մբ բառ անգամ չնա՞ իմացիւ:

կառավարիք, ինքն միշտ մեր հացերէն ւեզուք
եւ չը լուի՞ թնչ են խօսում իմ չորս կոզմը...
Փոք հրապարականոսը բողոք ու քաջը, թոյն
Մագութիւնը մարդու ու ձագէն, —մեր հոգեր
վարչութիւնը կը մայ միշտ մի և ուսու անող-
գելի փառաւոթիւնը Առաջ առ առ առ առ առ
ողին, զէմ լուսու մածնակիցի պահանջների հո-
սութիւն, առ էլ Հայութակն ու ուսութիւնն մեն
պաշտանել Հայութիւնը, ան թէ ինչ վեր
տանաւոր և խարխուկ սկիբունքի վրա աշխա-
տում է պահանձնի լր ուսութիւն նույն վար-
չութիւնը և շահարապետին, միջացմանի կա-
շառակիրութիւն, միջազգանան մոլուածու-
թիւն, մասքանան անձնաւորութեանց Նկեղաց-
կան պատանենիք սիրապունքն իսկ կոզմում են
պահ պահանձներ արգի և նույնականութեան
թշուան գոյսութեան, Կ'ոչուն կար է հան-
գութեւ լրացրութիւնը, երբ բարյականութիւ-
նց և փառաւոթիւնց բարյակին գուրի սիրացու-
ներ, սիրացուներ, որոն նախի կարգանում
են կարգավոր կարգավ իսրաւ և սահի մի քանի չա-
ռած, կաշառք միջացա առջասական են քա-
նականակն պահանձներ, և որոն միայն ամօթ
և միայն սափառութիւն են բերեան Հոգերականու-
թեան վարկին Արանք չեն գառնուն նույնուր
երք լրագրութիւնը ամնազն
պարուսէ հոգեր գարչաւթ
սահակու գործուները, ինչի՞ն
կոնչեմբը ճշաբարութեան ձա-
մական ճանի է համարում այ-
ձայնը, ԱՌքան կարութիւն,
ուսութիւնն...
Անքեւ են սկսակի կերպ
զանում, բաց իւ բաւական ե-
քանը, ու կարծում եմ որ՝ ար-
պար կերպի, համականութեան
ին տեսակ Ընկուսեալութիւնը
ուղղակին մեր հասարակու-
թը գասակարգերի մէջ և ինչ
կարու է զանուիլ այդ ուղարկ
ների գութիւնը.
Ի՞նչ կը մինչ, ընկերցն, ս-
տանուակիր զութիւնը, եթէ
բանը, կարովի կամբից և բար-
րութիւննից...
Ալեքսանդրոսով.